

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐ

0

0010 ք. Երևան, Կառավարական տուն 1

№ 02/05.1/18404-2021

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐ-ԳԼԽԱՎՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ
ՊԱՐՈՆ ԱՌՆԱԿ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԻՆ

Հարգելի պարոն Ավետիսյան

Համաձայն «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական օրենքի 66-րդ և 77-րդ հոդվածների՝ Ձեզ ենք ներկայացնում՝

1) «Էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի (Պ-943-22.04.2021-SՀ-011/0) վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության առաջարկությունը,

2) Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2021 թվականի մայիսի 10-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ներկայացուցիչ (հարակից գեկուցող) նշանակելու մասին» N 503 - Ա որոշումը:

Հարգանքով՝

ԱՐՄԵՆ ԹՈՐՈՍՅԱՆ

Կատարող՝ Պ. Քացախյան

Հեռ. 010515686

«ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ (Պ-943-22.04.2021-ՏՀ-011/0) ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունն առաջարկում է «Էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծով քննարկվող գործող օրենքի հոդվածը թողնել անփոփոխ՝ հաշվի առնելով ստորև բերված նկատառումներն ու դիտարկումները:

Վերականգնվող էներգետիկ ռեսուրսների զարգացումն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկայի բնագավառի զարգացման ռազմավարական ծրագրի (մինչև 2040 թվականը) և դրա իրականացման գործողությունների պլանի համաձայն, ըստ որի՝ նախատեսված է մինչև 2030 թվականը 1000 ՄՎտ գումարային հզորությամբ արևային էլեկտրակայանների կառուցում: Ներկայումս այդ հզորություններն արդեն տեղաբաշխված են. մասնավորապես՝ նախատեսված են արդյունաբերական նշանակության արևային կայանների տեղանքները, ընտրված են միացման հզորությունները, ձևավորվում են նշված կայաններից առաքվող էլեկտրաէներգիայի սակագները, սահմանված են մինչև 5 ՄՎտ հզորության արևային կայանների տարեկան հզորության սահմանաչափերը, տրամադրվել են լիցենզիաները (հետևաբար՝ նաև հողատարածքներ են ձեռք բերվել), որոնց համար Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի կողմից սահմանվել են սակագնային կարգավորումներ և սակագնային մեծություններ, իսկ 5 ՄՎտ-ը գերազանցող հզորությամբ արևային էլեկտրակայանների մասով ամրագրված է, որ էլեկտրական էներգիայի արտադրության լիցենզիաների տրամադրումը և սակագների սահմանումն իրականացվելու է «Պետություն-մասնավոր գործընկերության մասին» ՀՀ օրենքի շրջանակներում: ՊՄԳ պայմանագրերը կնքվում են մրցույթների արդյունքում, որի համար էական պայման է առաջարկվող սակագինը: Այս առումով նախագծի հիմնավորման մեջ նշված փաստը, որ օրենքի նախագծի ընդունումն ուղղված է 1000 ՄՎտ գումարային հզորությամբ արևային էլեկտրակայանների կառուցման ուղղորդմանը՝ Հայաստանի Հանրապետության պարենային անվտանգության հեռանկարներին համահունչ հունով, դեպի ցածրակարգ, խախտված հողերի, ջրամբարների և պոչամբարների վրա, ժամանակավրեպ է և հնարավոր չէ ապահովել:

Իսնդրահարույց է նաև ներկայացված օրենքի նախագծով հողերի տնտեսական շրջանառության արդյունավետության բարձրացման հիմնախնդիրների լուծումը սակագնային քաղաքականության միջոցով. սակագները ձևավորվում են ՊՄԳ պայմանագրի շրջանակներում, որում առկա են նաև հանրային և մասնավոր գործընկերների միջև հողամասերի կամ դրանց նկատմամբ անհրաժեշտ իրավունքների տրամադրման կարգավորումներ:

Հարկ ենք համարում նշել, որ օրենքի նախագծում ներկայացված հողերի դասակարգումը չի համապատասխանում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2017 թվականի դեկտեմբերի 14-ի N 1643-Ն որոշմամբ տրված՝ խախտված հողերի դասակարգումներին և Հայաստանի Հանրապետության հողային օրենսգրքին. առաջարկվող կարգավորումներում հստակեցված չեն, թե ինչ չափանիշներով են առաջնորդվելու, միաժամանակ առաջարկվող կարգավորումները պետք է բավարարեն նաև իրավական որոշակիության վերաբերյալ ՀՀ սահմանադրական դատարանի դիրքորոշումներին:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ**

**«ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ
ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հոդված 1. «Էներգախնայողության եւ վերականգնվող էներգետիկայի մասին» 2004 թվականի նոյեմբերի 9-ի ՀՕ-122-Ն օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 6-րդ հոդվածի «ժբ» կետից հետո լրացնել նոր «ժգ» կետ հետևյալ բովանդակությամբ:

«ժգ) հատուկ սակագնային քաղաքականության կիրառում արեւային կայանների շինարարության համար, մասնավորապես. խախտված (աղտոտված, աղուտավորված, արդյունաբերական թափոնակույտերով, պոչամբարներով ծածկված) հողերի վրա՝ համաձայն ՀՀ Կառավարության 14 դեկտեմբերի 2017 թվականի N 1643-Ն որոշմամբ տրված խախտված հողերի դասակարգումների, լքված արդյունաբերական հարթակներում, ինչպես նաեւ ջրամբարների մակերեսային եւ գյուղատնտեսության համար ոչ պիտանի հողերի կամ շրջանային միջին մակարդակը չգերազանցող կադաստրային գնահատմամբ գյուղատնտեսական ցածրորակ հողատեսքերի վրա (Հողերի պիտանիությունը գյուղատնտեսության կարիքների համար սահմանվում է հողային կադաստրի միջոցով):»:

Հոդված 2.

Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող տասներորդ օրը:

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

**«ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ
ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ**

Ս/թ հունվարի 14-ին ՀՀ կառավարության կողմից ընդունված էներգետիկ ոլորտի զարգացման ռազմավարությունը մինչև 2040թ. նախատեսվում է ՀՀ տարածքում արևային էլեկտրակայանների կառուցում՝ դրանց տեղակայված հզորությունը հասցնելով մինչև 1000 ՄՎտ: Ներկայիս արևային տեխնոլոգիաների պարագայում այս ծավալի հզորությունների կառուցման համար գյուղատնտեսական հողերից դեպի էներգետիկ նշանակության կփոխակերպվի առնվազն 1500-2000 հա վարելահողեր և արոտավայրեր: Ավելին, հետզհետե անցումը երկերես (bifacial) և հետևող (tracking) տեխնոլոգիաների կիրառությանը կրկնակի ավելացնում է տեղակայված հզորության միավորի համար անհրաժեշտ հրապարակի մակերեսը՝ հասցնելով 1000 ՄՎտ ակնկալվող հզորության հողի պահանջարկը շուրջ 4000 հեկտարի, կամ հանրապետության վարելահողերի շուրջ 1%-ի չափով: Ինչպես ցույց է տալիս միջազգային փորձը արևային կայանները որոշակի բացասական ազդեցություն են ունենում հողերի բերրիության վրա: ¹ Ըստ այդմ, մեր կարծիքով անհրաժեշտ է կանխատեսել և կանխարգելել արևային էներգետիկայի զարգացման հետ կապված պոտենցիալ բնապահպանական վտանգները՝ ուղղորդելով դրանց կառուցումը ՀՀ պարենային անվտանգության հեռանկարներին համահունչ հունով: Այդ իսկ պատճառով խորհուրդ է տրվում հողի վրա վրա տեղակայված կայանները կառուցել բացառապես ցածր կարգի հողերի վրա, իսկ առավել ցանկալի՝ շենքերի տանիքներին, համակցել ագրոկուլտուրաների կուլտիվացիայի հետ համակցված արևային կայանները: Հենվելով էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի մասին ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի, 2-րդ մասի «գ» ենթակետի «Էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտի պետական քաղաքականության 1 Մասնավորապես՝ հողի աղտոտում ծանր մետաղներով, դեռևս մասնակի են ուսումնասիրված ազդեցությունը հողի բերրիության վրա, հետագայում դրանց դեպի գյուղատնտեսական հողեր

վերադարձի իրատեսականության տեսանկյունից, իսկ արդեն ապացուցված է արևային կայանների տակ գտնվող հողից ջերմոցային գազերի արտանետման ինտենսիվացման գործոնը, որը ինքնին հակասում է արևային կայանների կառուցման հիմնական նպատակներից մեկին՝ կլիմայի փոփոխության մեղմմանը: սկզբունքները ներառում են «գ) էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի զարգացմանն ուղղված միջոցառումներում բնական ռեսուրսների արդյունավետ (խնայողաբար) օգտագործման ու շրջակա միջավայրի պահպանության խնդիրների գերակայության ապահովումը.», հաշվի առնելով հատկապես 2020թ. պատերազմի արդյունքում արցախյան վարելահողերը և արոտավայրերի կորստից բխող պոտենցիալ պարենային անվտանգության խնդիրները, անհրաժեշտություն է առաջացել վերաթիրախավորել վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում օգտագործվող մեծամասամբ գյուղատնտեսական նշանակության հողերը: Ըստ այդմ նախագծով առաջարկվում է «Գ Լ ՈՒ Խ 2. ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ՈԼՈՐՏԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ», Հոդված 6-ում «էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտի պետական կառավարումը» ավելացնել հատուկ սակագնային քաղաքականության կիրառում արևային կայանների շինարարության համար, մասնավորապես.

- Խախտված (աղտոտված, աղուտավորված, արդյունաբերական թափոնակույտերով, պոչամբարներով ծածկված) հողերի վրա, և այլն՝ համաձայն ՀՀ Կառավարության 14 դեկտեմբերի 2017 թվականի N 1643-Ն որոշմամբ տրված խախտված հողերի դասակարգումների:
- Լքված արդյունաբերական հարթակներում
- Ջրամբարների մակերևույթին
- գյուղատնտեսության համար ոչ պիտանի հողեր կամ շրջանային միջին մակարդակը չգերազանցող կադաստրային գնահատմամբ գյուղատնտեսական ցածրորակ հողատեսքերի վրա (Հողերի պիտանիությունը գյուղատնտեսության կարիքների համար սահմանվում է հողային կադաստրի միջոցով):

Այսինքն, ՀԾԿԿ կողմից արևային էլեկտրակայանների համար սահմանվող էլեկտրաէներգիայի վաճառքի սակագինը տարբերակված լինի՝ ըստ կայանի համար ընտրված հողատարածքի: Այս առաջարկը հնարավորություն կտա ապահովելով ավելի բարձր շահութաբերություն և ուղղորդել կայանների կառուցումը ցածրակարգ, խախտված հողերի, ջրամբարների, պոչամբարների վրա, կամ դեպքի համակցված ագրո-արևային համակարգերը: Հարկ է նշել, որ մեր առաջարկը հնարավորություն կտա նպաստել հողերի տնտեսական շրջանառության արդյունավետության բարձրացմանը՝ խթանիչ կառուցակարգերի կիրառության միջոցով:

1 Մասնավորապես՝ հողի աղտոտում ծանր մետաղներով, դեռևս մասնակի են ուսումնասիրված ազդեցությունը հողի բերրիության վրա, հետագայում դրանց դեպի գյուղատնտեսական հողեր վերադարձի իրատեսականության տեսանկյունից, իսկ արդեն ապացուցված է արևային կայանների տակ գտնվող հողից ջերմոցային գազերի արտանետման ինտենսիվացման գործոնը, որը ինքնին հակասում է արևային կայանների կառուցման հիմնական նպատակներից մեկին՝ կլիմայի փոփոխության մեղմմանը: